Sällskapet
San Micheles Vänner

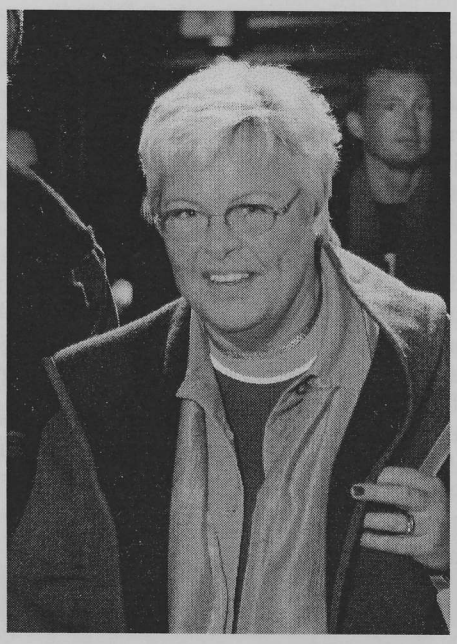

Wivi-Anne Nilsson, Stiftelsens engagerade och omtyckta kanslichef, berättar om verksamheten och sig själv på sidan 3

Medlemsblad 14 februari 2005

Ledaren

Våra läsare till glädje presenterar intendenten Peter Cottino i detta nummer, s. 25, sin allsidiga medarbetarstab. Agendan innehåller en rad spännande uppslag. Vi hade hoppats att kunna referera utfallet av den i förra numret omnämnda statliga utredningen av Sveriges kulturengagemang i utlandet men propositionen är försenad.

I förra numret omnämnde intendenten även en nyinspelad CD-skiva, "Villa San Michele". Den innehåller till största delen musik som man vet att Munthe älskade att lyssna till men även att spela och sjunga. Hans favoritkompositör Franz Schubert är representerad med åtta sånger. Medverkar gör Katarina Böhm, mezzosopran, Karl-Magnus Fredriksson, baryton och pianisterna Mattias Böhm och Anders Kihlström. Sveriges Radios P2 hade denna CD-skiva som veckans skiva i juli förra året. Göran Altéus, Rondino Records, Skaldevägen 58, 167 73 Bromma, förmedlar medlemsinköp till reducerat pris, 150 kronor.

I Medlemsbladet Nr 6 refererades ett uppskattat medlemsmöte år 2000 i anrika S:ta Clara Kyrka i Stockholm. I vårt höstmöte förra året återvände vi till samma kyrka, även denna gång med organisten Per Thunarf som värd. Hans fascinerande nedslag i kyrkans 700-åriga historia återges i sammandrag på sidan 13. Ljuset från takkronor och kandelabrar föll milt över kyrkans mångsekelgamla konstskatter. Kyrkans unika instrumentella resurser gav Thunarf hisnande exempel på med välvalda stycken spelade på kyrkans tornklockor, stora och lilla orgeln, flygeln.

Styrelsen för Stiftelsen San Michele har till 2005 års stipendiater för vistelse i Axel Munthes Villa på Capri utsett följande personer:

Konstnärer:
Lena Lervik, Sune Rudnert, Rose Dietz delat med Lars Hellström.

Författare/skriftställare:
Karl Haskel, Gunnar Henrikson, Eva Ström.

Forskare:
Kristina Malmberg.

Tonsättare/musiker:
Lars Brolin, Lars Tilling.

Operasångerska/skådespelerska:
Gudrun Henriksson.

Styrelsen

”En härlig dag…”

Bengt Jangfeldt. Munthes Capri. En bildberättelse. 123 s. W&W. 2004.

I boken om San Michele sammanfattar Axel Munthe vad han lärt och utvunnit av livet med orden “Det har varit en härlig dag”. Ur den ymniga dokumentation som inte fick plats i biografin över Axel Munthe, En osalig ande, har Bengt Jangfeldt valt ut ett antal bilder som visuellt åskådliggör och förtydligar Axel Munthes livsväg. Fotografier tagna av kungliga Victoria dominerar. Hon var en medveten och skicklig fotograf. Texterna är välskrivna, direktcitat vanliga. Läsaren får följa Capris bebyggelse i stort över åren, Villans olika byggnadsfaser och senare användning, hyresgästerna, djuren, det sociala livet.

Axel Munthe levde ett överklassliv där berömdheterna var många. Den som tog emot besökarna kunde med hjälp av ett sinnrikt klockspel informera den väldige Dr Munthe om vilken valör personen som sökte företräde hade. De sociala framgångarna till trots var Axel Munthes människokärlek begränsad. I boken om San Michele skriver han ”åtminstone i ett hänseende kan jag med rent samvete säga att jag inte duperat mina läsare - i min kärlek till djuren. Jag har älskat dem och lidit med dem i hela mitt liv. Jag har älskat dem vida mer än jag någonsin älskat mina medmänniskor. Det bästa hos mig själv har jag givit dem, och jag tänker dela deras öde vilket det än må bli”. Bland husdjuren återfanns hundar, getter, apor, ugglor. I bild får man se hur babianhannen Billy befriar hundarna från kliande loppor. Det var bara två varelser som den alkoholmissbrukande och odygdige Billy hade en viss respekt för, Axel Munthe själv och trädgårdens nyfikne mungo.

På bild finns även den excentriska markisinnan Luisa Casatis bronserade gaseller och hennes överlastade budoar. När hon bebodde villan på 1920-talet vände hon upp och ner på Munthes alla föreställningar. Munthes protester brydde hon sig inte om.

I biografin över Axel Munthe, måste bildmaterialet av utrymmesskäl starkt begränsas. I den här boken dominerar bilden. Läsaren blir medsyna vittne till hur en vild natur omformas på människans villkor och hur aktörerna tänkte och kände. I centrum står förstås Axel Munthe själv, denna oroliga själ. Boken avslutas med det veterligen sista kortet av den kameraskygge Munthe. Det är taget på borggården Stockholms slott 1947.

GG

Prinsparet av Baden hos Axel Munthe i Torre di Materita 1903

”Sand blir guldkorn”

av Wivi-Anne Nilsson

De Svenska Medelhavsinstitutens kansli har bytt lokal och flyttat från Kaptensgatan till större och ljusare lokaler på Skeppargatan 8, runt hörnet i samma fastighet. Kansliet är gemensamt för Svenska Institutet i Rom, Stiftelsen San Michele, Svenska Institutet i Athen och Svenska Forskningsinstitutet i Istanbul.

Institutens uppgift är att inom svenskt kulturliv främja kännedom om antikens kultur i medelhavsområdet och vara organ för svensk humanistisk forskning och undervisning främst inom antikvetenskap, klassiska språk, historia, konsvetenskap, arkitektur och restaureringskonst samt i övrigt främja kulturutbytet mellan länderna. Instituten får statsbidrag för verksamheten men även bidrag från fonder och stiftelser. San Michele erhåller inget statligt bidrag för sin verksamhet.

Tre personer är anställda på kansliet - en på heltid och två deltidsanställda. Helene Melin Geijer jobbar deltid sedan drygt ett år tillbaka och sköter styrelseservicen för Rominstitutet och San Michele, med gemensam styrelse och för Atheninstitutet, samt registrering av stipendieansökningarna till San Michele. Lilian Hedman Björling, på deltid, har hand om redovisning och administration för Istanbulinstitutet och själv har jag en heltidstjänst som kanslichef med ansvar för redovisning och administration för Rominstitutet, Atheninstitutet, San Michele inklusive gästverksamheten samt Publikationsnämnden.

Det sägs att alla vägar bär till Rom och för mig har det visat sig stämma. Jag är finlandssvensk, född i Helsingfors, där jag efter gymnasiet fick ett sommarvikariat på Vita Korset. Vikariatet blev en fast anställning som varade i 15 år, tills jag blev övertalad att åka med på en ”tjejkryssning” till Stockholm som tolk för mina finskspråkiga vänner. Jag minns ännu väl hur mycket jag ansträngde mig för att bli av med den kryssningsbiljetten. Jag var gift, hade en nioårig dotter och ville hellre åka till vår stuga i ytterskärgården denna vackra helg sommaren 1978. Jag hittade ingen ersättare och med den resan tog jag första steget mot Rom på dansgolvet till tonerna av ”Ti amo”. Jag hade inga italienska språkkunskaper då och visste inte vad de orden betydde på svenska, men hela mitt trygga liv kantrade mitt på Ålands hav den natten. Då färjan gled in i Stockholms skärgård i morgonsolen, stod jag i fören på Silja Lines kryssningsfartyg då främlingen från dansgolvet sade till mig ”jag vill leva mitt liv med dig”. Så rakt på sak och så enkelt var det!

Allting i livet är ett val men det gäller att välja rätt. Jag behövde ingen betänketid för mitt viktigaste val i livet. Jag följde mitt hjärta och sade upp mig på jobbet, packade väskan för mig och min dotter och åkte på biljett utan retur till Stockholm och det ovissa. Jag fick min prins, min dotter har fått två syskon och idag har hon två egna barn. Vi har tre vuxna barn med eget boende, två barnbarn och firar vårt silverbröllop år 2005. Numera reser jag alltid med returbiljett i fickan!

Mitt första jobb i Stockholm var på Nissaströmföretagen med koncernredovisning, samt de sista åren även med tolkuppdrag och redovisning för ett finskt dotterbolag. Anställningen varade i 15 år tills företaget avvecklades. Efter det fick jag anställning på Sibylle-kliniken med ansvar för ekonomi och redovisning. Jag hann skaffa mig en inblick i sjukvårdssystemets labyrint, men kände att jag måste bryta mina 15 års arbetsperioder hos samma arbetsgivare och ville göra något annat medan tid fanns. Jag började läsa platsannonser, mest på skoj, och såg Medelhavsinstitutens utannonserade lediga tjänst. Det var i februari 1996 och det var också första gången jag hörde talas om instituten. San Michele och Axel Munthe hade jag aldrig tidigare hört talas om, men allt detta verkade så intressant så jag skickade snabbt in min ansökan och fick tjänsten.

Sedan jag tog sommarjobbet efter studentklassen, tills jag på hösten skulle fortsätta studierna på högskola, har jag inte vetat vad jag vill bli, eller vad jag vill jobba med. Nu vet jag att jag inte vill göra annat än det jag alltid gjort. Under de drygt åtta år jag har arbetat på Medelhavsinstituten har sanden blivit guldkorn i mitt dagliga sifferbollande. Jag har haft så mycket glädje av allt som kretsar runt och alla nya vänner inom ramen för mitt redovisningsarbete. Jag har fått möjlighet att bekanta mig med antikens underverk i Rom och Aten, jag har badat i Medelhavets mjuka böljor runt Capri, lärt känna San Michele, Axel Munthe och hans vänner och stiftat många intressanta bekantskaper genom kanslijobbet. 15 år här hade känts rätt, om de bara hade startat några år tidigare.....

Varma hälsningar till alla vänner när och fjärran!

”Att bara vara”

av Marianne Enge Swartz

Fredagen den 22 augusti 2003 och start på projektet ”bara vara” efter ett omtumlande halvår då jag motvilligt blev avtalspensionär och måste hitta en ny riktning i mitt liv, slå av på ambitionerna och lära mig att ta det lugnt. Munthes San Michele verkade vara en idealisk plats att börja på.

Matlaget

Jag kände mig privilegierad varje gång jag avvek från turisthorden på shoppinggatan fram till San Michele och öppnade porten till Foresterian. Det var som att komma in i ett kloster, att avskärma sig från världen men samtidigt öppna sig för miljön och människorna som fanns där. I Foresterian bodde redan Mona Lisa Ekedahl och Maria Stigsdotter Drott, präst respektive konstnär. Vi delade kök med två gasspisar och separata hyllor i kylarna och ett litet skåp för specerier. Första dagen gick jag ut och handlade och bjöd flickorna på middag, pasta med grönsakssås och parmesan ur “Annas Medelhavsmat”, som fanns i biblioteket. Det var så lyckat att vi beslöt oss för att bilda matlag. Vin till maten, förstås. Flera frågar om vi tre i Foresterian känner varann väl och hur vi kommit tillsammans? Vi skrattar och försäkrar att vi lärt känna varandra här – på en dag!

Mitt rum har balkong mot gatan, som man kan betrakta turistströmmarna från, och utgång till terrassen från badrummet. Gör mig hemmastadd och hänger in mina kläder i det stora garderobsskåpet och ställer upp datorn på arbetsbordet. Under vår första vandring upp till Monte Solaro plockar jag torra växter och sätter i en blå vas i spiskupan. På väggen hänger en tavla med en härfågel, min favoritfågel från Afrika. Betraktar den som ett gott omen.

Munthes ande

Museet var en upplevelse i sig, särskilt tidigt på morgonen eller timmen före stängningsdags då man nästan kunde ha platsen för sig själv. Det var magiskt att sitta uppe vid sfinxen och se ut över havet eller att lyssna till Mozart som strömmade ut från det lilla kapellet där mitt ibland de kristna symbolerna fanns en egyptisk falk. Att Axel Munthe blev så närvarande under min vistelse på San Michele berodde också på att författaren till biografin ”En osalig ande”, Bengt Jangfeldt, var där och presenterade den på en onsdagsträff.

En dag var det vindruvsskörd på terrasserna på San Michele. Per Wästberg, styrelsens ordförande, och hans fru Anita Theorell var med och klippte druvor, la dem i lådor, rensade, pressade och pratade. Sedan bjöd San Michele på lunchbagetter fyllda med korv och spenat, som Olga hade förberett under morgonen i Foresterians kök, och vi drack av husets egna vin. Jättegod Torta Anacapriensi till kaffet efteråt.

Capri till fots

Nästan varje dag inleddes med en vandring, tidigt på morgonen den första veckan då det var mycket varmt. I Maria fann jag en ivrig vandringskamrat, vi stoppade en flaska vatten och frukt i ryggsäcken och gav oss av, upp på Monte Solare eller vidare genom dalen till Cetrella.

En morgon följde Mona Lisa med, vi packade frukost i ryggsäckarna och gick nerför de fler än tusen feniciska trappstegen till Tiberius bad, en liten stenig strand med en vågbrytare utanför som gjorde den idealisk för småbarnsmammorna, som kom lite senare när vi satt med frukosten och njöt. Sen var det lika många trappsteg uppför… Men Munthe påstår att han sprang ner och uppför dem för – vad han i alla fall låter påskina – det dagliga morgondoppet!

På vägen till Migliera låg det ligga fallna fikon, mycket delikata, som jag plockade upp och tvättade i vattenkranen vid Madonnan. Flera gånger beundrade vi utsikten från Migliera och strövade i Filosofens park som Gunnar Adler-Karlsson anlagt på en tomt mitt emot hans eget hus och nära restaurang Gelsomina, som är hans stamlokus och som vi också besökte. En av de sista kvällarna tog vi med oss en flaska sprudel till utsiktspunkten och skålade i solnedgången innan vi åt en god middag på Gelsomina.

När min man Pelle hade kommit gjorde vi fina vandringar tillsammans med Maria med Capri som utgångspunkt. Vi gick från busshållplatsen genom de flotta affärsgatorna och följde skyltarna till Villa Jovis, en romersk villa, som håller på att grävas ut. Därifrån försökte vi ta oss längs en stig som fanns förut till Villa Lysis, men fick vända och gå tillbaka samma väg en bit. Villa Lysis lockade vår fantasi för vi hade läst i en bok av Gordon Mackenzie: "Vestal Fire" om den galne greven som var omätligt rik och hade byggt sin oerhört påkostade villa på ett hopplöst och ohälsosamt ställe. I verkligheten hette greven Fersen och hade svenskt påbrå men förmögenheten kom från tyska stålverk. För några år sedan var Villa Lysis närapå en ruin men vi hade hört att den renoverats. På avtagsvägen mot villan träffade vi en man som frågade vart vi var på väg och sa att villan var stängd. När han såg hur besvikna vi blev gick han hem efter nyckeln och tog oss dit. Vi hade turen att träffa på vaktmästaren, som gärna visade oss runt i den nyuppståndna prakten med marmor, guld och mosaik, ett praktfullt badrum med vattenfall ner i det runda badkaret och en kaklad opiumhåla i källaren.

Med Capri som utgångspunkt gick vi en annan gång längs en lättgången stig där man hade fin utsikt över Malapartes märkliga hus och Il Faraglioni, de tre klipporna i havet till Arco Naturale.

En dag tog vi bussen nästan till Grotto Azurro för att vandra till Faro längs den stig som fanns utmärkt i boken om blomstervandringar. Efter felsteg i början var det en härlig vandringsväg med många trappor och branter. Utforskade trapporna ner i en smal vik och upptäckte en riktig cementerad pool där vågorna kom och gick. Vi

badade förstås och översköljdes av dyningar. Innan vi tog bussen hem badade vi också i den naturliga poolen i Faro, där folk sitter packade som sillgrisslor på ett berg, vågorna gick för höga vid badplatsen.

En fin avslutning fick vistelsen sista dan då vi hade bestämt oss för att forcera grinden till den avstängda Krupps väg och tog oss ner till Marina Piccola där vi badade och åt picknicklunch för att stärka oss inför vandringen hemåt. Start bakom sjukhuset, mycket brant stigning men vi fick vår belöning i fantastisk utsikt över de båda marinorna. Så småningom nådde vi Cetrella och gick den vanliga vägen ner till San Michele.

Grotto Azurro

Båttur Capri runt var det tänkt, men på eftermiddagen blåste det upp och mulnande, ett par av resenärerna var rädda och bleka i ansiktena så vi vände vid Faraglioni och for på läsidan till Grotto Azurro.
- Vill ni simma i grottan?, frågade båtkillen.
- Det får man ju inte, sa vi ordentliga svenskar, på anslagen står det att det är jättehöga böter!
Men han sa att det var ok och vi hoppade i. Det var en fantastisk upplevelse. Liten trång ingång där man höll sig i en kedja för att inte skrapa sig mot klipporna. Sen en väldig grotta med vatten av samma färg som bläck. Det får sin färg av att solljuset tränger in genom en stor öppning under vattnet. Jag var andlös och mållös av den fantastiska upplevelsen medan Maria bara tjoade av lycka.

Verkligheten tränger sig på

På kvällen berättade Gunnar, som bevakade DN på internet, att Anna Lindh blivit knivhuggen på NK och att det var fara för hennes liv. Hon avled på morgonen den 11/9, vi följde det hela på tv och blev allmänt förstämda. Hur kan en man ge sig på en liten späd kvinna, som handlar kläder, med en morakniv? Vi köpte blommor och tände ljus i kapellet.

Mordet på Anna Lindh satte sin färg på de sista dagarna av vår vistelse. Jag såg San Michele som ett sätt att fly världen och att lära mer om mig själv, men världen trängde sig på och jag fick en hårdhänt påminnelse om hur nära vi lever i samspel med omvärlden och hur påverkade vi blir av det som sker. Mina funderingar över "livet, åldrandet och döden" kändes så abstrakta när en kvinna som befinner sig mitt i livet rycks bort så tragiskt och onödigt. Samtidigt bidrog den konkreta påminnelsen om livets skörhet till en ökad livskänsla och glädje över att livet kan ge så mycket: samvaro, vänskap, kärlek, naturens skönhet och den egna kroppens förmåga att glädjas - och orka ta sig upp och nerför de tusen trappstegen i den feniciska trappan.

Marianne Enge Swartz är konsult inom kultur och hälsa och ordförande i Elin Wägner- sällskapet. Hon skriver just nu på en bok om kvinnorna i Botswana.

”Giv doft i blomma”

Ingvar Holm. Harry Martinson i målarnas mitt. Penna- Pensel- Palett. 166 s. Carlssons 2004.

Sällskapets värderade styrelseledamot Ingvar Holm (IH) har varit i livlig verksamhet under hösten. Den stora kraftsamlingen har gällt 100-årsminnet av Harry Martinsons (HM) födelse och då särskilt utställningen ”Harry Martinson och hans konstnärskrets” på Prins Eugens Waldemarsudde i Stockholm. Den här boken är därför samtidigt en utställningskatalog.

Många har skrivit om HM men IH är vår mest allsidige kännare av Harry Martinson. Sin erfarenhetstestade lärdom har han dokumenterat i flera tidigare böcker. I denna bok är HM omgiven av konstnärer. I ett insiktsfullt förord påminner Waldemarsuddes överintendent Hans Henrik Brummer om att dikt också är konst. Det berikande samspelet förutsätter en öppen attityd och den förmågan har både HM och IH.

HMs bildningsresa började som ambulerande sockenbarn och den fortsatte med vidsträckta resor både till lands och sjöss. Den slutade med ett för HMs del katastrofalt nobelpris 1974. Långt blev sökandet efter uttrycksmedlen: den krokiga vägen från okunskap till kunskap, från förebilder till eget skapande; allt i en strävan från utanförskap till gemenskap. HM hade lättare att känna gemenskap med konstnärer än med skrivare. De förra talade samma enkla och raka språk som eldarna på de fartyg HM skyfflat kol på. Med författarna var det krångligare: de hemlighöll helst sina uppslag så länge som möjligt. HM var mycket känslig för omvärldens uppträdande: beröm, helst översvallande, stimulerade hans kreativitet. Kritik, även mild, slog lätt ner honom i skorna. Ungdomens mindervärdighetskomplex flöt lätt upp till ytan. Han var född 1904. Han invaldes i Svenska Akademien 1949 och dog 1978.

Stockholmsutställningen 1930, som IH kallar de stora illusionernas år, innebar för HMs del den första stora upplevelsen av teknikens dubbla väsen: visionen att kunna förverkliga människans drömmar och förhoppningar och makten att förgöra. Utifrån sådana förutsättningar blev landet, staden, världsalltet, återkommande arenor i HMs tankevärld, hans författarskap och konst. Under arbetslöshetens 1930-tal fann HM flera själsbröder bland konstnärerna och då särskilt hos ”den segerrika färgens företrädare” X-et Erixson, Bror Hjorth, Ragnar Sandberg och Inge Schiöler. Sina egna bilder spred HM för alla vindar som gåvor eller betalningsmedel. De som återges i boken och på utställningen är resultatet av ett mångårigt och tålmodigt detektivarbete av IH (på Waldemarsudde fyllde HM fyra salar och de nämnda konstnärerna tre).

HMs bildskapande från grässtråets stekel till teknikens Aniara har många mellanstationer och rastställen. Boken lämnar talrika exempel. Diktarens texter förstärks av målningarnas magi. Tillsammans uppvisar de mönster med stor lyskraft.

Harry Martinson visar vårt beroende av saga, myt, fantasi. Han lär oss att uppleva, att se. Han blev en av våra mest folkkära prosaförfattare och lyriker. Boken förklarar övertygande varför – och det på ett underbart språk!

GG.

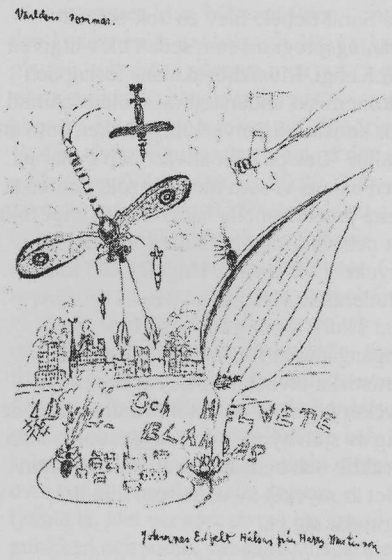

”Världens sommar”, idyll och helvete blandas, 1940 - tusch

Capribilder - personliga och artistiska upplevelser

av Kjell Fagéus

Capri – spännande, vackert och mytomspunnet. Så fort jag nämner mina vistelser på Capri och San Michele så får dem jag pratar med ett drömskt uttryck i ansiktet. Inte för att man själv nödvändigtvis har varit där men ordet Capri väcker direkt fascination. Säkert har Axel Munthe själv med sina fantastiska böcker fått många att använda sin fantasi till att själv göra sig en bild av vad Capri och San Michele står för. För mig är bilderna starka och färgrika, lite roliga och kanske udda. Minnesbilderna är också känslomässigt laddade då de inte minst påminner mig om en inre process som jag genomgått under mina vistelser på Capri. Den inre processen och det praktiska arbetet jag gjort på Capri är också utgångspunkt och bas för mycket av det jag idag tänker och arbetar med. Resultatet av min första vistelse som stipendiat på San Michele blev en bok och ett träningsprogram som sedan blev utgiven på Kungl. Musikhögskolans förlag och ekonomiskt understött av skolans nämnd för konstnärlig utveckling. Boken kom att kallas "Lek på fullt allvar" och syftar på den balans vi som musiker söker att både vara professionella hantverksmässigt fullt ut och samtidigt hitta det spontana uttrycket i vår musik. Ungefär 400 musikstuderande och professionella musiker har i kurs för mig haft min bok som utgångspunkt för sin personliga och artistiska utveckling. Det är lite roligt tycker jag själv att Axel Munthe använde sig av självhypnos och suggestioner i sin praktik och behandling av sina klienter. Det är mycket av detta som min bok grundar sig på.

Första mötet

Mitt första möte med Capri och San Michele kändes inte inbjudande utan faktiskt mer skrämmande. En höstdag för ca 8 år sedan kom jag ensam för att stanna en månad. Jag hade tagit med mig min klarinett och ett stort antal böcker och egna anteckningsböcker. Första kvällen var mörk och det åskade alldeles förfärligt. Jag bodde i Foresterian och var alldeles ensam. Efter att kort ha gjort mig hemmastadd i mitt rum gav jag mig ut för att se kök och bibliotek. I biblioteket hittade jag ingen knapp till lyset utan det enda ljus som fanns var en svag lampa från samlingsrummet utanför själva biblioteket. Utan någon särskild avsikt att låna någon bok så fastnade min blick på några böcker av Sven Edvin Salje. Direkt kom minnesbilder upp om vad mina föräldrar berättat. Jag var själv uppkallad efter huvudpersonen i en av Saljes romaner Kjell Loväng. Saljes bygderomaner hade inte riktigt fångat mig när jag i tonåren hade provat att läsa men nu…

Jag tog tag i en av hans böcker, vände på den och läste: En uppföljning av Saljes tidigare romaner om Kjell Loväng. "Vad hände med Kjell sedan?" Så stod det på baksidan av den bok jag fått fatt i. Det var med en blandning av lust och skräck som jag hasade mig tillbaka till mitt rum för att sedan sträckläsa boken. Historien var enkel, dramatisk och fylld av livets både goda och dåliga sidor. Drömmar som uppfylls, drömmar som dör, djup kärlek, kärleksförvecklingar och smärtsam anpassning till lantlivets sociala regler. Jag tyckte om Kjell och levde mig in i hans värld. En fråga är fortfarande kvar: Tyckte mina föräldrar

också om Kjell i romanen? Jag förmodar att det var så och i så fall hur har det påverkat min egen personlighet med Kjell Loväng som förebild i mina föräldrars huvuden…?!

I min egen process i att skriva om det som skulle kunna vara viktigt även för andra musiker upptäckte jag många saker i mina egna anteckningar som förundrade mig. I de anteckningsböcker jag hade från min studietid i början på 70-talet såg jag en röd tråd i det som jag sedan dess arbetat på och funderat över. Bl a var det mycket uppenbart att det jag frustrerades av under studietiden, saker jag inte hade erövrat, hade på 25 år blivit de kunskaper och färdigheter som jag avgjort fått mest positiv feedback på idag. Det jag upplevde då som svagheter hade blivit mina styrkor och det stämde till eftertanke. Att t ex sårbarhet och känslighet kunde vara en styrka som musiker hade jag inte fått med mig från Musikhögskolan. Siktet var där mer inställt på att vara duktig och kompetent.

Under min första vistelse på Capri hade jag den underbara möjligheten att få spela till samman med vännen och pianisten Bengt Forsberg. Vi gjorde ett program i det lilla kapellet vilket blev mycket roligt och fint. Det som finns kvar i mitt minne starkast är att det var ordnat så att en del av den publik som inte fick plats i kapellet satt uppe i det lilla fågelmuséet och lyssnade på vår konsert genom högtalare. Aldrig förr eller senare har jag spelat konsert där konsertlyssningen ordnats på detta vis. Jag sa till Bengt – vi måste i alla fall gå upp och hälsa vilket vi också gjorde. Vår undran och känsla efter konserten var att vi på något plan svikit vår publik uppe bland fåglarna men när vi mötte publikens ansikten efter konserten så signalerade de inte alls detta utan verkade faktiskt genuint glada och nöjda.

I samband med vår konsert i kapellet var tankarna igång från ledningen på San Michele om att skapa en ny konsertscen med större utrymme. Ett av de minnen som hänger sig kvar är när jag blev ombedd att gå upp på den vattencistern som samlat regnvatten under många år. (Det finns inget grundvatten på Capri). Där skulle jag prova hur det var att spela. Till bilden hör att då var det inte alls röjt utan jag fick trassla mig fram bland buskar och grenar för att komma till mitten av denna cistern. Där stod jag och spelade mitt i skogen och nedanför, för mig helt osynliga, stod några och lyssnade och försökte avgöra om det hördes och om det klingade med god akustik. Jag känner en viss stolthet inom mig när jag nu tänker på vilken underbar konsertscen det blev efter detta och att jag kanske bidragit med några klarinettoner slingrande ut från ett kompakt och snårigt lövverk.

Konsertscenen klar

Nästa gång jag kom till Capri var konsertscenen klar. Minnesbilden från den konserten är naturligtvis den vackra platsen och sköna värmen men också en mycket ovanlig känsla inför starten av en konsert. Konserten var satt till att börja 19.45 och jag funderade en del på den lite udda tiden. Varför inte kl. 20.00? När vi kom upp på scenen vid första stycket på konserten var publiken inte vänd mot scenen utan med sidan halvt mot oss. Om man tolkar kroppsspråk lite grand så kan vi lätt få känslan av ett avvisande när någon vänder sidan till på det sättet. Jag förstod dock i samma stund anledningen till detta. Precis när vi startade konserten gick solen ner över Neapelbukten och solen spred ett underskönt varmt rött sken över oss som spelade och de som lyssnade. Det var som om vi tre, musiker, publiken och solen, var samspelspartners där ingen för sitt liv ville vara utan den andre. Publikens mentala och praktiska

förberedelse för solnedgången hade fått sin förklaring och jag ska aldrig glömma bilden av de fantastiskt nöjda, avspända ansiktena i publiken. Mitt ego som scenartist fick sig en sekundsnabb knäck, men det minne som kommit att vara kvar är att jag har fått vara med om ett skådespel och sceneri som ingen regi eller rekvisita på alla världens scener kan mäta sig med.

Några år senare vid nästa vistelse på Capri arbetade jag med avslappningsövningar och s k visualisering (att för sin inre syn se sig själv genomföra konserter och på det sättet hjälpa sig själv att genomföra konserten på ett optimalt sätt.) Jag valde att tidigt på mornarna ta bussen ner till Faro för att på klipporna själv låta mig fångas av atmosfären och i det tillståndet läsa in på band dessa avslappningsövningar och visualiseringar. Ett minne från ett av dessa tillfällen blir jag påmind om då och då när jag spelar denna övning för mina kursdeltagare. Jag satt alldeles lugnt och pratade in i mikrofonen om självkänsla och självförtroende när plötsligt en jättehund hoppar från en klippa över mitt huvud. Jag har en hundrädsla från min barndom så min sekundsnabba reaktion var stor förskräckelse och vilja att bara springa där ifrån. Hunden försvann lika fort som den kommit och jag fortsatte läsa in mitt koncept. När jag nu lyssnar på bandet tillsammans med kursdeltagare är det ingen som hör att hunden kommer, inte heller hör de att jag stakar mig eller blir rädd. Själv blir jag nästan lika rädd varje gång jag lyssnar på det som när jag upplevde det i verkligheten. Jag får en konstig känsla av stolthet och över min oerhörda kontroll och förmåga att vara kvar i det jag hade föresatt mig trots att en stor best kastade sig över mig mitt i det känsligaste partiet i inspelningen.

Vilka fantastiska frukostar man kan få! Att gå ner till torget på morgonen och köpa färskt bröd och frukt och sedan äta den i trädgården på San Michele, det är en oslagbar upplevelse.

Det är varmt och skönt och man kan ta sig all tid i världen att bara njuta. Den första dagen på en vistelse var min fru med mig och jag hade ansträngt mig lite extra denna morgon genom att inhandla ananas. Vi njöt av denna ananas och vi var helt uppfyllda av detta Capri med så många läckerheter och så mycket att njuta av. Vi föreställde oss livfullt hur denna ananas hade odlats på Capri och att man kunde gå ner och köpa den på torget när den var som bäst att äta. En liten bit av vår lovsång till Capri kom av sig när det på sista biten av skalet på denna frukt stod klistrat *Costa Rica*. Vi vet nu att Capri har den allra bästa ananasen från Costa Rica och vi njuter av den i fulla drag, men den känslan vi hade när vi såg den lilla förargliga lilla lappen hänger kvar som en stark och lite rolig minnesbild.

Möte med caprimunk

En dag stod jag helt ensam vid busshållplatsen nere vid hamnen Marina Grande. En främmande man kommer upp till mig. Jag hajar till för han är klädd i munkkläder, vilket ger på ett sätt ett dystert intryck, men samtidigt möter jag ett ansikte som utstrålar ljus, glädje och nyfikenhet. Det är starten på en vänskap. Jag fick möjligheten att med honom komma in i hans familjs hem i Anacapri och att med honom diskutera livets både andliga och mycket jordnära sidor. Han var född på Capri men hade vigt sitt liv till att leva som munk och hade så gjort sedan 1953 då hans föräldrar gick bort. Ett år efter vårt första möte besökte jag honom i hans kloster i västra England. Den starkaste minnesbilden från mötet

med honom var att han bad mig följa med till den lilla kyrkan högst upp på Monte Solaro. Han var stor och tung och jag fick hjälpa honom både upp och ner för det branta berget. Hans berättelser hur han hundratals gånger gått där som barn och som vuxen var så full av inlevelse. Hans glädje över att återigen komma till den underbara lilla kyrkan och hur han förlikat sig med att detta var sista gången han kunde komma dit grep mig djupt.

Till sist i mitt axplock av minnesbilder får mina föräldrar komma in på scenen. Det var med stor förvåning som jag en gång fick frågan om inte de fick komma med till Capri. De var redan då gamla och rörde sig inte så lätt. Dessutom hade de som bönder i Småland mycket sällan haft möjlighet att åka utomlands. Vi ordande logi på hotell San Michele som är något annat än Axel Munthes San Michele. En stark minnesbild är när min pappa, som hade genomgått en hjärtoperation där vi trodde att vi skulle förlora honom, bad att få följa med upp till Barbarossaborgen. Att han klarade att gå dessa trappsteg och sedan med lysande ögon stå högst upp och njuta av utsikten det är en bild som etsat sig fast. Vi hade också bestämt att vi alla skulle besöka Blå Grottan. När vi kom dit tvekade båda mina föräldrar att sätta sig i de små "rangliga" (småländska) båtar som skulle ta oss in i Grottan. Vi bestämde oss till sist att följa med in och mammas förfäran var stor när hon tvingades sätta sig ner på durken i båten. Hon kunde direkt känna att nu skulle det bli problem att ta sig ur båten med hennes utslitna leder och värkande knän. Den elegante gondoljären försäkrade att det inte var något problem. Han skulle hjälpa till. Så gjorde han också men han fick använda sig av alla krafter för att hjälpa min mor upp. Han tog i så kraftigt att hon fick mycket tydliga blåmärken på armarna. Mammas blick på den hjälpsamme italienaren och hennes kommentar hänger kvar i mitt minne. Hon tittar på sina armar och säger: "Hoppas hans märken av fingrar aldrig går bort"!

Många fler bilder pockar på i mitt huvud, inte minst de konserter jag gjort på många platser i Sverige och som vi kallat Capribilder; improvisationer till inspelat bakgrundsljud från Capri. Med Sankta Sofias klockor, cikadors filande på små fioler och vågor kluckade in mot Faragliones klippor har vi gjort musik som uppenbarligen stimulerat vår publiks fantasi. Men det får jag berätta mer om när vi ses på ett onsdagsmöte i Foresterian eller en varm kväll i trädgården med ett glas vin i handen.

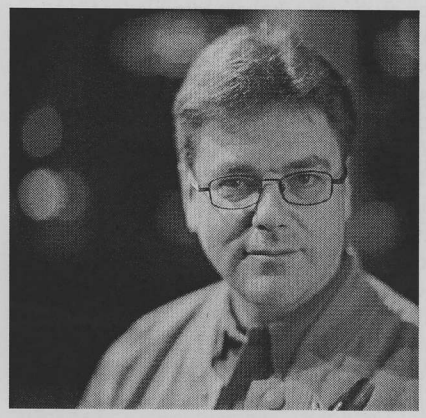

Kjell Fagéus är "klarinettist, pedagog och caprifantast". Som S-M-stipendiat skrev han boken "Lek på fullt allvar" som fått stor genomslagskraft för alla musikstuderande och som återfaller på Axel Munthes behandlingsmetoder.

S:ta Clara

– ett italienskt helgon och hennes forna kloster och nuvarande kyrka i Stockholm
av Per Thunarf

Den heliga Clara

Den heliga Clara – eller Chiara Sciffi som hon egentligen hette – var född 1194 i bergsstaden Assisi i Umbrien. Hon kom från en förnäm familj och syntes ha en trygg och ombonad framtid utstakad för sig. Redan i tonåren frapperades hon emellertid av Fransiskus, som hade en liknande bakgrund som hon själv. Han hade levt ett utsvävande liv men plötsligt brutit med allt det gamla och blivit "Guds lille tiggare". Clara stod i det längsta emot familjens ihärdiga planer på att gifta bort henne ståndsmässigt medan beslutet att ansluta sig till Fransiskus mognade. Natten efter palmsöndagen 1212 tog hon så det avgörande steget och flydde från hemmet via en bakdörr med hjälp av en förtrogen faster, och redan samma natt lät hon sitt långa, ljusa hår falla för saxen och tog av sig sina dyrbara ytterkläder för att ikläda sig det grova ytterplagg som bars av bönderna, fick ett rep knutet kring midjan och en sjalett på huvudet. Faderns vrede var mycket stor över hennes tilltag, men hon stod emot alla försök till övertalningar om att återvända till hemmet, och snart anslöt sig också hennes yngre syster Agnes till livet som nunna i klostret San Damiano, som kom att bli deras hem i fortsättningen och vars föreståndare Clara var från 1215 till sin död. Fransiskus ideal om absolut fattigdom gjorde hon till sitt och började verka för att i hans anda skapa en nunneorden, vilken hon till sist fick stadfäst 1250 av påven Innocentius IV kort före hans bortgång. Själv dog Clara 1253 och kanoniserades två år senare. Hennes orden spred sig snabbt under återstoden av 1200-talet och idag finns det omkring 15 000 klarissor eller klarisinnor runt om i världen. Bönen spelar en central roll, och klarissorna följer Claras ledstjärna "att vara Kristi lilla syster, den fattiga, gömda och i världens ögon obetydliga, den ödmjuka tjänarinnan som springer med varje uns av sin varelse att göra Hans vilja."

Sveriges enda klarisskloster byggdes på 1280-talet vid Klara sjö i Stockholm. Kung Magnus Ladulås var dess mäktige beskyddare och tilldelade det rikliga förläningar för att trygga dess framtid. En dotter till honom, Rikissa, blev en av de första abbedissorna. 1300-talet var en storhetstid för klostret som hade en viktig social funktion för medeltidens stockholmare. Det skadades emellertid svårt vid en brand 1446 och återfick därefter aldrig sin forna glans. Härtill kom att det låg illa till i samband med unionskrigens många belägringar av Stockholm. I samband med Kristian II:s försök att kväsa svenskarnas frihetssträvanden kring 1520 blev de som trodde sig finna en fristad i klostret skändligen förrådda av dess sista abbedissa Anna Reinholdsdotter som var svägerska till den danske kommendanten Holste i Stockholm. Hon hade en hemlig överenskommelse med honom: om det fanns svenskar gömda i klostret hängdes ett vitt kläde på kyrktornet på dagen, och på natten sattes det upp en lykta. Som bekant lyckades Gustav Vasa upphäva unionen med Danmark och bli vald till kung 1523, och som den skicklige strateg som han var insåg han fördelarna med den nya läran som fördes hem från Tyskland genom Olaus Petri och anslöt Sverige till lutherdomen vid Västerås riksdag 1527, och därmed var klostrets öde beseglat. Det blev 1531 jämnat med marken, och Klara gärde överlämnades till staden som mulbete. Nunnorna hade dessförinnan överflyttats till det redan utrymda gråmunkeklostret på Riddarholmen.

Medeltidens Stockholm

Medeltidens Stockholm bestod av Gamla stan. Mot slutet av 1500-talet hade staden emellertid börjat växa ut på malmarna och det fanns behov av en kyrka på Norrmalm. 1577 lät Johan III påbörja uppförandet av en korskyrka i sengotisk stil med spetsigt torn på platsen för det forna klostret. Byggherrar var holländarna Willem Boij och Henrik van Huwen. Den invigdes 1590, och dess förste kyrkoherde var Håkan Olausson som i den latiniserade formen Haquinius Olai är det första namnet på tavlan med Series pastorum som finns till vänster i den nuvarande kyrkan bakom vaktmästardisken. Om honom vet vi inte så mycket, men en namnkunnig kyrkoherde i mitten på 1600-talet förtjänar att dras fram: Samuel Hammarinus. Han startade en barnskola i den byggnad som ligger mitt emot stora porten. En tavla på väggen lyfter fram två berömda elever från 1800-talet vid namn August: Blanche och Strindberg. I huset finns på nedre botten numera ett dag-härbärge för kvinnor i Stadsmissionens regi, de övre våningsplanen utgörs av bostäder. Hammarinus var också kyrkoherde i Bromma, och där inträffade det att en piga hängde sig i prästgården. Han skar själv ner henne och begravde henne i största hemlighet. En präst var emellertid strängt förbjuden att ta hand om en självspillning, och för detta blev han avsatt som präst. Icke desto mindre är han den ende kyrkoherde som hedrats med att få en gata uppkallad efter sig i Klarakvarteren, nämligen Mäster Samuelsgatan. En präst från det tidiga 1700-talet som är värd att minnas är Jöran Nordberg, som var fältpräst hos Karl XII bl a i slaget vid Poltava. Han hamnade i rysk fångenskap en tid och blev efter hemkomsten kyrkoherde i S:ta Clara. Han författade en biografi över Karl XII och skrev också en historisk bok om kyrkan, S:ta Clarae minne, som ger värdefulla upplysningar om den äldsta tiden.

Några större förändringar av kyrkan gjordes inte under de första 150 åren frånsett arbeten med tornet samt byggandet av en ny sakristia 1651. Det är den som numera har blivit S:ta Clararummet, ett kafé som är öppet för allmänheten på eftermiddagarna. Jämnt hundra år senare drabbades kyrkan av en stor katastrof. Den 8 juni 1751 kom elden lös på Norrmalm. Vinden låg i riktning mot kyrkan som antändes och blev helt urblåst, tornet störtade samman, endast murväggar och valv stod kvar. Tursamt nog bodde tidens ledande arkitekt baron Carl Hårleman i församlingen och var tillika medlem i kyrkorådet. Hans hus klarade sig från skada och finns fortfarande kvar på Drottninggatan vid Centralbadet mitt emot f.d. Norra Latinläroverket. Redan efter tre veckor presenterade han ritningar för återuppbyggnaden av kyrkan. Predikstolen är hans verk, men han avled någon månad innan återinvigningen påskdagen 1753. Han efterträddes av Carl Fredrik Adelcrantz, som bl a svarar för altaret och altaruppsatsen. Den väldiga altarmålningen som föreställer Kristi nedtagande från korset är utförd av Jonas Hoffman i Rom 1766. Änglarna på vardera sidan om altaret är gjorda av tidens ledande skulptör Johan Tobias Sergel. De är huggna i marmor 1904 efter hans ömtåliga original i gips som numera står på norra sidoläktaren. I kyrkan finns många epitafier, de flesta ritade av Jean Erik Rehn, vars medaljong syns på väggen närmast före södra korsarmen. Epitafierna ger korta inblickar i många levnadsöden. Närmast t.h. om Rehn finns t.ex. ett över amiralen Hans Ankarcrantz som i 65 år "tappert och redligt tjänade fyra sveakonungar". När han 1768 avsomnade vid 79 års ålder hade han överlevt sina fyra barn. Kyrkoherde vid tiden för branden var Samuel Troilius, vars nära förbindelser med hovet skapade goda ekonomiska förutsättningar för återuppbyggnaden. Han blev sedan biskop i Västerås, därefter ärkebiskop, och är

därmed den klaraherde som nått längst i karriären.

Kyrkan fick sin första orgel 1628. Det var ett s.k. positiv med en manual som 20 år senare byggdes till med ytterligare en manual. Den orgeln förstördes vid branden och ersattes med en större tvåmanualig orgel 1761, byggd av Gren och Stråhle. Den gällde för att vara en av de främsta i huvudstaden. Organist vid den tiden var Hinrich Philip Johnsen, som kommit till Sverige från Tyskland med tronföljaren Adolf Fredriks hovkapell 1743. Den mest kände som trakterade orgeln efter branden var emellertid en annan tysk, Georg Joseph Vogler ("abbe Vogler"), som periodvis var verksam vid hovkapellet 1786-99 men också framträdde som orgelvirtuos med spektakulära tonmålningar som *Jerikos belägring, Yttersta domen* och *Ett sjöslag* då han utnyttjade orgelns resurser maximalt i kombination med körer och instrumentalensembler. Av allt detta återstår intet utom en körhymn på 16 takter som uruppfördes den 3 maj 1795 i kyrkan och som införts som psalm 105 i 1986 års psalmbok, nämligen *Hosianna*. Det kan nämnas att tidens store trubadur Bellman har sin grav på Klara kyrkogård. Man vet ej exakt var graven är belägen, men minnesstenen står mellan huvudentrén och grinden mot Klarabergsgatan. På sydvästra sidan av kyrkogården finns författarinnan Anna Maria Lenngrens grav. Kajsa Varg, en annan berömd kvinna från 1700-talet – känd för sin kokbok – har sin grav i det Klinkowströmska gravvalvet vid norra porten

Franz Michael Franzén kyrkoherde

Under 1800-talet var Franz Michael Franzén kyrkoherde under några år på väg från Kumla pastorat till biskopsstolen i Härnösand. Han var en framstående medarbetare i den Wallinska psalmboken 1819 och har bl.a. skrivit *Bereden väg för Herran* och *Vad ljus över griften*. I hans Stockholm fanns det en liten flicka vars namn skulle komma att flyga ut över världen som "Den svenska näktergalen" – Jenny Lind, född på Mäster Samuelsgatan nära Sveavägen. En liten akvarell erinrar om ett minnesvärt framträdande som hon gjorde i S:ta Clara kyrka den 25 juni 1850. Under 1880-talet inträffade tre saker av vikt. 1882 byggdes en ny, tvåmanualig orgel av Åkerman & Lund bakom den gamla fasaden. Samma år skänkte Oscar II det vänstra korfönstret med glasmålningar gjorda i en ateljé i München. Det föreställer Kristi födelse, och församlingen lät göra en pendang föreställande den uppståndne Kristus till det högra korfönstret. Allt sedan branden hade kyrkans torn varit krönt med en provisorisk huv ungefär som den i S:t Jacobs kyrka. Detta kom att ändras radikalt 1884-86 av Helgo Zettervall som återknöt till 1500-talskyrkans spetsiga torn och ritade det nuvarande tornet med en stor, hög spira, flankerad av 4 större och 4 mindre spiror, s.k. fialer. Upp till tuppen – en bjässe på över 60 kilo – är det inte mindre än 116 meter, vilket gör tornet till Sveriges näst högsta kyrktorn efter Uppsaladomens torn.

En genomgripande renovering skedde 1906-07 då Olle Hjortsbergs valvmålningar tillkom och orgeln byggdes ut till tre manualer med 44 stämmor av Åkerman & Lund och försågs med en ny fasad i snidad ek, ritad av Agi Lindegren, som ledde renoveringsarbetet. Organist vid den tiden var Gustaf Hägg, som senare också blev orgelprofessor vid musikkonservatoriet. Vid hans frånfälle 1925 tog Martin Johanson över, och han lät bygga till orgeln med 14 stämmor 1938. Det var under hans tid som man på försök startade med orgelmusik vid lunchtid den 19 oktober 1950. Man började med varje torsdag i veckan, och då det slog väl ut tillkom måndagar 1955. När Johansons efterträdare Harry Lindgren var organist infördes 1958 lunchmusik veckans alla vardagar. Efter honom tog undertecknad vid 1976 och har vid det här laget

spelat ca 4 500 lunchkonserter. Numera är det inte enbart fråga om orgelmusik utan även framträdanden av sångare och instrumentalister från snart sagt hela världen. En känd körledarprofil i S:ta Clara var Hugo Hammarstöm, som tog initiativet till Stockholms sångklasser 1939, numera Adolf Fredriks musikskola, som är en viktig växtplats för blivande sångare och musiker. Tonsättaren Michael Waldenby var körledare i kyrkan från 1979 till 2002 då han blev organist i S:t Jacobs kyrka.

Cirkeln sluts

Några väsentliga förändringar har inte skett med kyrkan sedan 1907. En välbehövlig restaurering genomfördes 1963-65 då bl.a. valvmålningarna tvättades rena, nya bänkar sattes in och golvvärme installerades. Det senare året fick kyrkan som gåva ett klockspel med 35 klockor av varuhusdirektören Gösta Åhlén med fru. Det kan dels spelas via automatiken, dels manuellt från en s.k. stockklaviatur i tornet, vilket främst sker tisdagar under sommarmånaderna. Bland kyrkoherdar under 1900-talet kan nämnas Gustaf Bokander, David Svennungson och Per-Arne Dahlin.

Rivningarna for hårt fram med Klarakvarteren mot mitten av seklet och befolkningen minskade snabbt. På målsnöret till att församlingen skulle ha fyllt 400 år upphörde den att existera och kom att tillsammans med S:t Jacobs församling slås ihop med Storkyrkoförsamlingen den 1 januari 1989 och bilda Stockholms domkyrkoförsamling. För S:ta Claradelen har det inneburit en satsning på diakonalt arbete i citykvarteren bland missbrukare, prostituerade och överhuvudtaget "tilltufsade" människor. Även arbete bland flyktingar har allt mer kommit in i bilden. Dagliga bönestunder spelar en viktig roll. Verksamheten leds för närvarande av prästerna Carl-Erik Sahlberg och Nils Lidskog samt diakonerna Inga Pagreus och Hans Hernberg Bratt. Därmed är cirkeln sluten tillbaka till S:ta Clara kloster med dess idoga böneliv och sociala patos i Kristi anda.

Per Thunarf är organist i S:ta Clara kyrka sen 1976 och har bl.a. gett ca 4500 lunchkonserter.

Per Thunarf i S:ta Clara Kyrka i Stockholm

Mångahanda kan göra Capri till en nödvändighet

Bland spindelvägar...(fortsättning från nr 13 och slut) av Ingvar Holm

Jag hade med några års mellanrum företagit två långa seglingar genom nordiska vatten. Den ena utgick från Greifswald innanför ön Rügen och sträckte sig till Seskarö söder om Haparanda, den andra utgick från Svendborg på Fyn i Danmark och sträckte sig ända upp till Svolvaer på Lofoten i Norge. Två loggböcker skrev jag under seglingarna. De innehöll, som alltid loggböcker, positioner, vindriktningar, inseglad väg och liknande. Men efter mitt eget sinne innehöll de också annat. Stränderna fick profil av författare och konstnärer, historiens vingslag, sjöstrategi på redden, kosackkriget i Roslagen, erövringar, folkrörelser och öden – sådant finns i den ena loggboken. Den andra är den första lik.

En förläggare – Trygve Carlsson – fick en aning om loggböckernas existens och bad att få ge ut dem. Jag visste dock att om det skulle gå att få den speciella genre som är en loggbok, att fungera som tryckt läsning, krävdes en unik insats. Men när jag fick tillfälle att arbeta en månad på Capri satte jag igång. De två böckerna fick namn efter de två segelbåtar som jag hade fört – den ena genom Östersjön och den andra genom danska och norska vatten. Böckerna heter *Miranda, på kryss genom Östersjökulturen* och *Häxan Sycorax, sånger från Vesterhavet.* De kom sedan i samlad upplaga som *Segla med Stormen.* Den gången behövde jag komma bort från hela min gamla arbetsmiljö – även från de vindar och vatten som hade larmat kring den ursprungliga texten. Jag behövde Capri.

Flera andra böcker fick lätthet och distans på San Michele. En månads slutredigering betydde mycket. Varje gång hade jag också med mig en rulle med tio dukar för målning och en spännram 84x64 cm. Tio av de trettio dagarna tog jag en timmes paus eller två och gick ut och målade – inte för att lära hur Capri ser ut, men inte heller frikopplat från öns höjder och stup, människoverk och historia. De tio bilderna som blev till när jag besökte San Michele hade alltid ett tema.

"Svindelvägar" handlar om klippön som friskulptur, ett annat år hette bilderna "Prästseminariet i Bologna på utfärd till Capri". Överraskande var det som de blivande prästerna lade märke till på ön. Och vad de glömde! En tredje serie hette "Capri som liturgi", utblicken från Villa Olivs takterrass mot Barbarossa i soluppgången låter linjer och volymer lysa som koret i en kyrka. En utblick från ruinborgens tak ner mot dalen och staden Capri och upp mot blåa berg och kejsarpalats, ger ny liturgi men fortsatt helighet.

I olika sammanhang har dessa bilder visats. De har ställts ut på gallerier och museer, men jag ser dem inte som

konstverk utan som pausbilder. Och jag nämner dem inte av annat skäl än att detta liksom så mycket annat på denna ö avtecknar sig som resultat av stor, osentimental glädje, en kreativitet utan bitankar.

Det är samma upplevelse som man får när man på terrassen eller i vingården möter kumpaner som under samma månad bor i de andra villorna på stiftelsen. Jag erinrar mig just nu ett party hos intendenten på San Michele med trevlig paj och husets vin. Alla gästerna i villorna var där. Vid mitt bord satt fem. Förutom jag själv fanns Karl-Erik Welin. Han hade skrivit en opera. Vi fick höra utsnitt av musiken, den var utmanande i sin dramatiska prakt. Både allvar och ironi fanns - man kunde också säga lidelse och pompa. Däremellan kom avspänning och lättfotade kapricer. Men ett saknades – tonsättaren hade skrivit musiken som storartad symfonisk dikt men alltså tänkt den som opera och här kom bortfallet: Han hade inget libretto. Han berättade en story men den lät som gammal italiensk operatest – alldeles onödig jämfört med den storartade musiken. Vi skämtade om diskrepansen, kompositören mest. Fullständigt löstes i detta fall aldrig konflikten mellan ord och ton. Annat kom emellan. Men just Capri borde ha varit platsen för att lösa ett dilemma som detta. Därom var vi överens.

En annan Karl-Erik vid bordet var Forsberg, skaparen av den i tryckerier runt jordens ring prisade Berling antikva. Han hade just givit ut Mina bokstäver och höll på med en ny bok med bokstäver – denna gång tecknade i landskap som statyer mot skogar, fjärran horisonter och ödsliga pinjer. Hans hållning var uttrycksfull: God typografi, stiliga logotyper och kungliga monogram ska ha sin plats men ta det inte för allvarligt!

Nästa gäst vid bordet var konstnärinnan Monika Westlund. På Capri hade hon valt att måla "Emblor". En embla var hos Monika Westlund symbolen för kvinnosläktet. (Namnet finns i den fornnordiska skapelsemyten där Ask och Embla står för man och kvinna). Emblor blev ett slags roliga kor som gjordes till bärare av egenskaper eller temperament. Där fanns "Förälskad embla", "Kolerisk embla". "Blyg embla", "Salongsberusad embla", "Påtänd embla efter en lång sexuell avhållsamhet". Allt var bra måleri och sprudlande spirituellt.

Den femte och siste vid bordet var Stig Lundquist, högspänningsprofessor från Uppsala. Han hade observatorium och instrumentverkstad uppe vid Barbarossa. Där registrerades allt i mottagare och datorer under Capris magnifika åskväder. Inget behövde bokföras för hand. Men när åskan kom kunde han ändå inte hålla sig borta. Han klättrade uppför den stupande branten i storm och regn för att med egna ögon beskåda blixtarnas gafflade oerhördhet och vildsinta attack mot jorden.

Alla dessa hörde till San Michele. Listan kan vidgas till tusen. Jag tänker på Gustave Doré – nog skulle han gärna ha stannat kvar i sitt eget skönt tecknade helvete. Och munkarna i Cetrella är i mina tankar och Europas diktare. Och jag tänker på Lenin. Och

den lilla skaran kring bordet just nu med vin och parmesangratinerad paj finns med. Överallt finns kreativitet med gott humör, hårdkokt känslighet, svärmeri och målinriktning, allt på en gång!

En oktoberdag när vädret hade vänt och kall vind kom från norr ville jag bada. Jag tog mig ner till Marina Piccola, den plats där klimatet är subtropiskt och solen brukar skina även på regndagar. Efter min simtur lade jag mig på den steniga stranden. När jag sträckte ut min hand råkade jag fånga upp en sten som var vackert rundad av havets vågor. Den var inte större än att den kunde hållas behändigt i handen – varför säger jag "var", jag kan lika gärna säga *är* för den ligger fortfarande på mitt skrivbord.

När jag höll den i handen där på Marina Piccolas strand fick jag se att den ena flatsidan innehöll flisor av vit marmor från Carrara. De kan ha kommit från en romersk marmorkopia av grekisk bronsskulptur. Sådana hörde till populär heminredning i det romerska väldet för 2000 år sedan.

Den antika gudabilden hade 1000 år senare blivit sönderslagen av kristna munkar. Munkarna hade använt skärvorna av marmor som sparsten i murarna till deras kloster. Det gulbruna lergodset (inte olikt tegel bränt vid låg temperatur) sitter fortfarande kvar som fogmaterial mellan marmorflisorna i den hittade stenen.

På detta sätt tillverkade murar av terrakotta och marmor finner man i kloster som ännu är i bruk. Att en teologisk tanke har hängt med vid sidan av den arkitektoniska är sannolik – även om Vatikanmuséets samlingar av antik konst redan tidigt växte under bildade påvars vård, kan det ha känts meningsfullt för lantliga munkar ute på fältet att hacka sönder hedniska gudar och blanda de vita flisorna i smeten som sparsten för att dryga ut en dyrbar terrakotta!

Baksidan på den hittade stenen är svartgrå av grovgrusig cement. Även klostret med dess terrakotta och marmor hade sin utmätta livslängd. När byggnaden var övergiven och låg som ruin, hade tiden kommit för Mussolini att inför väntade krig bygga starka fort runt Italiens kuster. Också den gången behövdes sparsten. Bitar och block från klostret kastades in i artilleriets skyttevärn.

Men när sedan freden kom och fortet bröts ner var det havet som tog hand om resterna och slipade samman tre ögonblick av kultur och okultur vid Capris kust.

Tusen år kan ligga mellan den dag då den romerska marmorbilden höggs och klostret byggdes. Och nya tusen år kan ha gått mellan byggandet av klostret och fortet. I stenen ligger vidlyftig historia och ironisk dimension. Sådant är livet på San Micheles ö, mitt i en metakultur som är rätt miljö för ny andlig odling och återvinning av gammal.

I skenet av citroner - capresiskt bibliotek. 1. Sirener

av Magnus Bergh

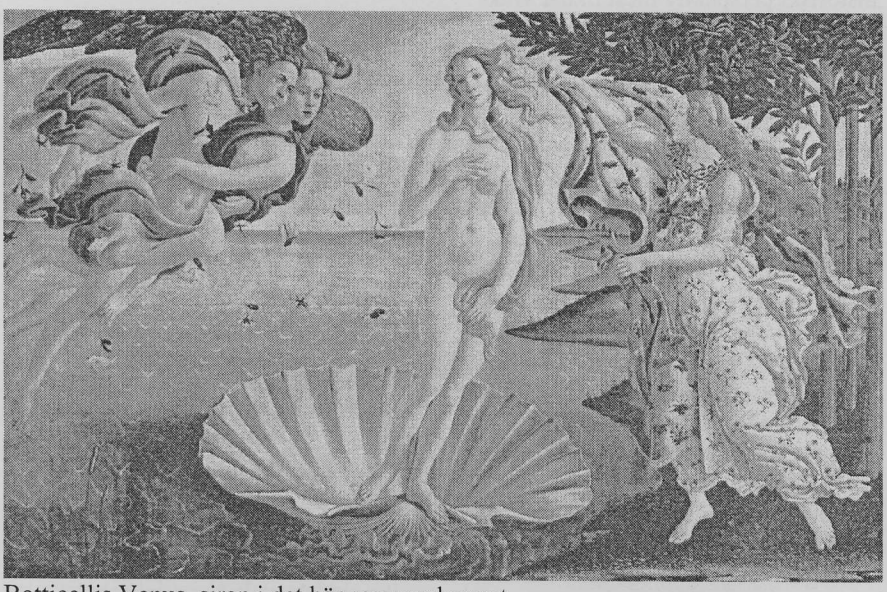

Botticellis Venus, siren i det här sammanhanget

"Siren Land" kallade Norman Douglas sin klassiska kulturhistoriska och - geografiska essä om Capri och Sorrentohalvön från 1911. Det var i dessa kalkstensklippiga farvatten Odysseus en gång lät binda sig vid masten medan roddarna med vax i öronen tog honom förbi de förföriskt sjungande sirenerna, kvinnorna med fågelkropp, som balanserade på randen mellan land och vatten, natur och kultur, djur och människa. Om Odysseus risktagande vittnar de sinistra raderna i "Odysséens" tolfte sång:

> "Den som nalkas dem aningslöst och hör deras stämmor,
> han kommer aldrig mera hem för att hälsas med glädje
> av sin hustru och barnen: sirenerna trollbinder honom
> där de sitter på ängen, med sinnesbedårande sånger.
> Hela stranden är full med ben av multnade människor,
> kring vilka huden förtorkat."
>
> (Övers. Tord Baeckström)

Dessutom påstods dessa monster kunna förutsäga framtiden.

Även om de farliga fågelkvinnorna i ett historiskt perspektiv mest liknar vrakplundrerskor är det på mytens och djuppsykologins botten berättelserna om dem får kontur och svärta, som exempel på exceptionell estetisk upplevelse eller som besvärjelse av krav- och ansvarslös sexualitet.

Oräkneliga berättare har sedan Odysseus och Homeros tid uppehållit sig vid dessa grottgenomstungna syditalienska kuster och tolkat sirenernas sång. Senast, hos oss, i debutromanen "Breven" av Håkan Anderson (2004) och, häromåret, i "Mylingen i Kov" av Magnus Hedlund (2003). I båda spelar Capri och förtrollande kvinnor och försångerskor en viktig roll. Båda visar sig dessutom ha en gemensam men hemlighållen beröringspunkt med Alberto Moravias Capriroman "1934" från 1982; i Andersons fall som utgångspunkt för en till- och vidarediktning med identiskt samma personer och scenerier, liksom överallt i Andersons imaginära bibliotek till roman, där framför allt Lawrence Durrells Alexandriakvartett tjänat som underliggande textvarp, som om upprepningsmotiv och spegeltematik hos litterära föregångare pockat på fortsättning och fördubbling. "Tvillingkvinnorna" hos Moravia, den behärskade, cerebrala Beate och den fysiska, kroppsliga Trude, fungerar sammantagna som just en siren, som dessutom lockat den meddiktande författaren och medbrottslige läsaren i det skapande "fördärv", som numera heter intertextualitet.

Hos Hedlund är Caprimotivet snarare en variation på Moravia och dessutom förskjutet i tid och rum, trettio år framåt till 1960-tal och tre kilometer österut, från Anacapri till Capri; men konstellationen med två kvinnohalvor och en manipulativ äkta man som lockar en turistande yngling i erotiskt fördärv går igen, liksom självmordsbenägenheten bland dessa gengångaraktiga personager. Den fabulerande författarens sedvanliga reservation mot återkopplingar till verkligheten, med Hedlunds en smula kryptiska formulering på sista sidan – "Alla eventuella likheter mellan beskrivningar av fiktiva platser och/eller personer i den här boken och möjliga beskrivningar av icke-fiktiva platser och/eller personer är oavsiktliga och oönskade" – blir en desto tydligare fingervisning om *var* likheter och förebilder *istället* finns: bland mylingar och vampyrer i Caprilitteraturen, eller i vilken västkustskröna som helst!

Läser man dessutom Moravias roman från 1982 i ljuset av hans tidigare Capriskildring i romanen "Föraktet" från 1955 ställer sig förebilderna i kö i denna kör av varandra härmande romaner, och sirenmotivet blir ännu påtagligare. När Moravias föraktade, filmmanuskriptskrivande huvudpersonen till äkta man till slut tror sig försonad med sin hustru och ror henne till Grotta Rossa, röda grottan, visar sig hennes gestalt vara en chimär och hennes oväntade försoningstal bara en projektion av hans önskedrömmar, som upplöses när middagstimman är över och båten stöter mot verklighetens strand; ett tillrättalagt minne av en redan förlupen och förlorad kvinna, som han sedan förtvivlat skall

famla efter. I Jean-Luc Godards filmversion av "Föraktet" med Brigitte Bardot och Michele Piccoli i huvudrollerna finns inte den avslutande roddturen och kvinnovålnaden med, men däremot en kort sekvens med en simmande kvinna som får den på nakenscener trånande filmproducenten att barnsligt himla med ögon och jubla över sirener och sjöjungfrur. I "1934" i sin tur finns en utstuderad voyeuristisk-erotisk scen förlagd till trakten av just Grotta Rossa – dit man uttryckligen kommer om man ror förbi Sirenklippan utanför badstranden vid Marina Piccola! – bokstavligen iscensatt som en replik till Botticellis Venus, som iklädd endast sitt röda hår pånyttfödd stiger ur havet.

Kanske var det det sirenerna med sin sång i förtroende meddelade Odysseus, att berättandets hemlighet har med upprepningskonsten att göra, förmågan att härma och blanda sig i andra(s) historier, vampyriskt nog. Sirenerna kände ju litteraturhistorien i förväg och satt inne med facit. Men så lockades den självtillräcklige konstnären, den ensamme förvaltaren av berättandets hemlighet att förneka traditionen och polyfonin och göra originalitetsdjävulen till sin bundsförvant. Den förslagne författaren, upphovsmannen till historierna om farliga sirener och förklädda fantomer, storskrävlaren och den fjärmade lyssnaren vid masten – han som i Eyvind Johnsons version av den gamla sjömansvisan och vandringssägnen i "Strändernas svall", som ett eko av "barflickorna" i Joyce "Odysseus", kallar sirenerna "rännsnaror i sommarklänningar" - finner *sin* spegelbild på Capri i form av sfinxen; till förväxling lik en siren fast med lejonkropp, oftast man och en som gömmer sig och sin verksamhet bakom en gåtfull fasad.

(fortsättning följer i nästa nummer)

Magnus Bergh är essäist och förläggare vid Albert Bonniers Förlag.

” Hon synes ej mer, men finns där ändå”

(K.A.Nicander)

Annica Triberg (text). Albert Håkansson (foto). Hildasholm - Axel Munthes gåva till sin hustru. 152 s. Forum. 2004.

Författaren Annica Triberg och fotografen Albert Håkansson är ett väl sammansvetsat team. De har tidigare utgett ett antal böcker präglade av intensiva sinnesupplevelser och med så pass skilda titlar som Drömmen om Toscana, Vitlök, Öland – långt borta och nära, Stockholms skärgård - en lustfylld resa från Arholma till Öja, Nostalgiboken.

Nu har turen kommit till Hildasholm i Leksand. Om anläggningens tillkomst har Anders Lindström berättat i Medlemsbladen 11-13. Axel Munthes biograf, Bengt Jangfeldt, lämnar i boken *En osalig ande* utförliga källdata om familjen Munthes liv. I den här boken är Axel Munthes hustru Hilda huvudpersonen, tillsammans med sönerna Peter och Malcolm. Det är deras dagliga vistelser under sommarmånaderna på Hildasholm som skildras.

Det hus Axel Munthe tillägnade sin engelska hustru Hilda Pennington-Mellor var en kompakt, vitrappad stenbyggnad med svartglaserat tegeltak. Boken är disponerad som en rundvandring rum för rum i huset och i trädgårdarna omkring. Båda är tingälskare: arkitektur, interiörer, nytto- och prydnadsföremål, konst, får en sinnlig och ömsint beskrivning. Talrika utblickar förklarar och sammanfattar. Bildmaterialet är rikt och suggestivt.

Hilda kom från en mycket förmögen engelsk köpmannasläkt med ett vittförgrenat aristokratiskt umgänge. Hon behövde inte vända på slantarna. När hon i unga år företog sin första bildningsresa till Europas storstäder och kulturcentra var det i egen järnvägsvagn. När hon som fru Munthe med följe anlände till Hildasholm vid midsommartid stod hela bygden på tå. Hennes svenska umgänge var selektivt exklusivt. Dit hörde Karlfeldt, Carl Larssons, Zorns. Hon noterar att hon i Leksand inte behöver mer än fem, sex tjänare. När en Hildas kokerska intervjuades om Hilda som arbetsgivare avböjde hon att uttala sig vilket var talande nog. Att så många olika ting räddats till eftervärlden är i hög grad sonen Malcolms förtjänst. Nu kan man beundra de 72 linneservetter som broderades till Hildas och Axels bröllop i London 1907. Axels släktvapen är ofta förekommande, däremot får man söka efter motsvarande spår av den äkta mannen.

Somrarnas sociala liv med många utflykter är väl belagda. Picknickkorgen i rotting med silverlådorna finns kvar. Hildas älskade vevgrammofon med stenkakor som hon gärna tog med står nu i övre hallen. Sönerna Malcolm och Peters

konstnärliga anlag beläggs i målningar, lampetter, ett par hundra marionettdockor. I stället för pojklekar gjorde de med hästvagn turer i bygden och gav föreställningar med sina dockor.

Hela bygden engagerades i Hildas sommarspel med femtitalet som aktörer och de övriga som publik. Hon skrev manus, ritade dräkter, var koreograf och regisserade. Hon valde gärna mytologiska och historiska motiv: S:t Göran och draken, starka kvinnor som drottning Kristina och den Heliga Birgitta, är exempel.

I nära anslutning till huset anlade Hilda ett antal trädgårdar där hon tillvaratog terrängens möjligheter. Den engelskpräglade första från 1912 fick sitt slutliga namn Påfågelsträdgården efter två påfåglar i bly som vaktade soluret. Enbuskträdgården skuggades av fyra rader nordiska enar. Den nedsänkta trädgården som var inspirerad av Arts and Crafts-rörelsen utgår från en nedsänkt fyrkantig damm med en fransk 1700-tals skulptur i mitten. Lusthuset intill blev en skuggad, rofylld viloplats där man omgavs av utländska orkidéer och svensk guckusko. Rosenträdgården dominerades av parkrosor och svenska sensommarblommor. Fontänträdgården med damm, fontän, granitpelare fann sin plats i en glänta mellan nordiskt höga tallar. Det romantiska ekotemplet förstärktes av vattenblänket från Siljan.

Den av Hildas trädgårdar som ligger längst bort från huvudbyggnaden gavs namnet Brunnsträdgården. Den hade en stenlagd brunn kransad av humle, mattram och robust vit vresros. Hildas olika trädgårdar präglas av hennes scenografiska blick. Här vill hon markera en gräns mot det lokala. Hilda var historiskt medveten och väl förtrogen med kontinentala divertissemang. Brunnsträdgården blev bl a ett scenrum för allehanda uppläsningar och tablåer. Den engelske kungen Jakob I:s hovläkare, John Gerard, botade på 1500-talet sin höge herre från hjärtbesvär, melankoli och vankelmod med dekokter på humle. Mot svindel och yrsel använde han mattram. Och i de berömda rosornas krig mellan släktgrenarna Lancaster och York i slutet av 1400-talet förde den första en röd ros i vapenskölden, den senare en vit.

Kraftfältet mellan Axel, Hilda och drottning Victoria utvecklade sig på ett sätt som Axel knappast förväntade sig. De två kvinnorna blev goda vänner och de höll varandra underrättade om Axels egenheter. Utan tvekan var Hilda djupt förälskad när de gifte sig. Men Axel flydde den sortens känslor. För en av Axels förläggare, John Murray, beskriver Hilda Axel som ett begåvat men nyckfullt barn. Med Hildasholm byggde Hilda medvetet eller omedvetet ett monument över sig själv. Axel finns med som den ständigt frånvarande gästen, men därvid stannar det. Att besöka Hildasholm är en minnesvärd upplevelse. Men även för den som inte har den möjligheten är denna bok mycket givande.

GG.

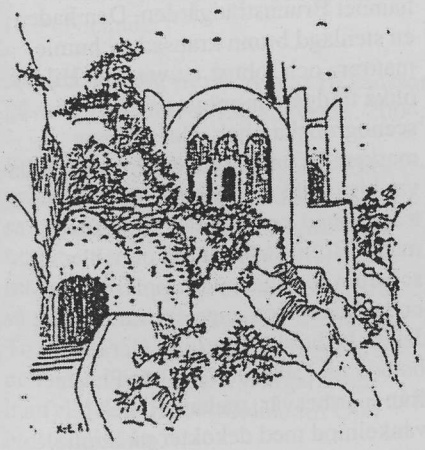

Bästa San Micheles Vänner,

året 2004 lider mot sitt slut. Till skillnad mot vad man skulle kunna tro sjuder verksamheten för fullt. Hösten-vintern tillägnas i första hand trädgårdsarbete och underhåll av hela anläggningen, både inför vintern och våren. Träden beskärs och plantor förbereds i glashus och under tak. Endast citronträden får på denna Capris nordsida vila varmt omslöjade i sina nät i skydd mot Medelhavets råa nätter.

Med målet att fortsätta skapa en behaglig, tillfredställande och praktisk arbetsplats för personalen och samtidigt utnyttja komplexets volymer till fullo håller delar på att rustas upp. Verkstan kommer att flyttas under januari månad och lägenheten Salice få ett extra rum.

Stipendiat- och gästbostäderna kommer att få sin årliga tillsyn genomförd. Om vi har tillräcklig ekonomi kommer även delar av inredningen att bytas ut eller kompletteras. Vi ska exteriört försöka skapa några nya "hörn" som våra gäster kan nyttja för sitt arbete, koncentration och inspiration.

En underhållare, Herr Francesco Guarracino, som nyligen tillträtt (tills vidare säsongsanställd) skall ingripa där tiden, klimatet och i vissa fall brist på ekonomi lämnat plats åt förfallets skrupellösa kraft. Planen är att denne man i högsta möjliga mån skall få oss att sänka direkta underhållskostnader som varit avhängiga externa samarbetspartners (men som är oundvikliga där större underhållsarbeten föreligger) och samtidigt på ett förebyggande sätt bromsa upp. Ekonomiskt är detta en säker (och ej blygsam) besparning i sin helhet på kort, och främst på lång, sikt.

För er som känner till Villan, är den fasta personalen densamma: i museet har vi Salvatore Romano, Luigi Vacca, Luigi Guarino och för dess städning Laura D'Alessio, i trädgården Raffaele Scarpato, Vincenzo Sabatino och "fixaren" Luigi Vivo, som "guvernant" Olga Mottola, på kontoret Nicole Boenkendorf och jag själv. Den säsongsanställda personalen har varit och kommer troligen år 2005 att vara densamma: Rosa Ana Mottola som hjälpreda åt Olga och Ilze Girgensone som "joker" på museum och kontor.

Jag vill tacka Stiftelsen San Micheles Styrelse för dess förtroende och speciellt nämna, inom Styrelsen, vår ordförande Marita Jonssons, vår skattmästare Mårten Lindståhls och styrelseledamot Ingrid Sjöströms arbete, engagemang och vågade nytänkande.

Stockholmskontorets, "allas vår" stöttepelare, Wivi-Anne Nilsson, utan vilken Villans verksamhet inte skulle

fungera, skall ha ett särskilt tack. På samma kontor, ej att förglömma, jobbar sida vid sida med Wivi-Anne även eldsjälen Hélèn Melin Geijer, effektivt och med sitt smittande strålande humör.

De personer av stor betydelse, som jag idag 2004 skulle vilja kalla "mentorer", som jag måste nämna och tacka allra djupast är Bengt Jangfeldt för sina litterära bragder som dels genom sin fortsatta forskning allt mer och fullständigare utvecklat den sammansatta bilden av Axel Munthe men också åter väckt intresset kring mannen och hans skapelse (Villa San Michele), Lars Rydqvist för att detta år igen ha tillägnat Villan sin höga kompetens och därmed, till samtliga gästers gagn, den fortsatta utvecklingen av gästhemmets hjärta, biblioteket, samt till sist den person som med sina visioner under längst tid, näst efter Josef Oliv, ägnat hela sin själ och sitt hjärta åt denna plats och som ännu idag är en bubblande kittel av idéer, Levente Erdeös.

I personalväg vill jag nämna och tacka några "gamla" och några "nya" betydelsefulla samarbetspartners som mer eller mindre jobbat internt och på plats: i första hand min assistent och koordinator för "Munthes Axel" Elin Sleipnes som genom Arbetsförmedlingen Kultur Östra Regionens åtaganden effektivt kunnat verka här under perioden mars-december (och vars fortsatta samarbete jag verkligen hoppas kunna bekräfta för år 2005), Johanna Bäckström vars (till större delen ideella) arbete som konsertarrangör och presentatör för det klassiska programmet "Concerti al Tramonto" lett till en mycket lyckad säsong, Dan Kumlin för sin hjälp med biblioteket och sitt personliga engagemang i stipendiaternas och gästernas trivsel på plats, Martin Ålund som i kraft av att vara projektledare för vårt samtida kulturprojekt "Munthes Axel" gett liv åt oanade och omtalade samarbeten med både institutioner (t ex Svenska Institutet, Stiftelsen Maria Bonnier-Dahlin, Arbetsförmedlingen Kultur Östra Regionen och Napoli Län) och individer (curators, konstnärer, artister...) som bland annat lett till Villa San Micheles första samtida konstutställning med ung svensk konst, "Vertigo".

Det gläder mig att Sällskapet San Micheles Vänner som yttersta tecken på sitt engagemang i Villa San Micheles framtid beslutat att dela ut ett stipendium till en framstående artist som Sara Jangfeldt, som vi förhoppningsvis kommer att ha förmånen att få lyssna på under sommaren. Just i samma tecken önskar jag att ni i kraft av era band till denna plats lyckas involvera fler och fler i Sällskapet San Micheles Vänner, äldre och yngre personer som på ett eller annat sätt engagerat eller engagerar sig för den gemensamma sakens skull. Vi är så många... och det är fantastiskt!

Med hänsyn till detta vill jag informera om att Stiftelsen San Michele som kulturinstitution genom Villa San Micheles verksamhet på alla sätt anstränger sig för att utveckla den kulturella sidan, trots (med risk för att bli tjatig) den svaga ekonomin. Som ett led av detta har vi börjat agera utanför Villans ramar i Italien (t ex i Neapel) och förhoppningsvis snart, kanske med er hjälp, i Sverige. Under årets lopp har

vi mycket konstruktivt samarbetat med Sveriges Ambassad i Rom, vi har regelbundna kontakter med UD, samt en del med Kulturdepartementet som nu slagits samman med Utbildningsdepartementet, samt med Kulturrådet. Svenska Institutet har tillsammans med Arbetsförmedlingen Kultur Östra Regionen och Stiftelsen Maria Bonnier Dahlin varit huvudfinansiärer.

Förhoppningen och förväntan ligger fortfarande på att vi "även" ekonomiskt erkänns för det kulturella värde vår verksamhet ägt och äger för Sverige. Mig veterligen kommer en proposition, som ett led av den internationella kulturutredningen 2003 kring Sveriges kulturengagemang i utlandet, att presenteras i höst. Jag hoppas att vi, som en del av resultatet av denna utredning, då äntligen samvetsfritt och med "egen" (ekonomisk) kraft skall kunna stödja kulturfrågorna och bemöta efterfrågan ifrån både producenter och konsumenter med allra bästa resultat, både i form och innehåll.

Inom samma tema ligger Stiftelsen San Micheles aktuella medlemskap i Stiftelsen Kultur & Näringsliv. Till våren finns det planer på att i samarbete med Stiftelsen Kultur & Näringslivs presentera oss för deras medlemmar. Detta unika tillfälle har lett till tankar kring om det inte vore dags att i samband med detta arrangemang även presentera oss offentligt i Sverige. För att ett sådant evenemang skall äga rum krävs all energi, kraft, kunskap och ekonomi vi bara kan få fram. Liksom ni som är direkt aktiva i föreningen finns tusentals fantastiska och kompetenta personer utspridda i Sverige och i världen som jag är övertygad (och i somliga fall vet) gärna skulle delta och bidra på ett eller annat sätt.

Det finns en liten kärntrupp i Stockholm som redan börjat förberedelserna. Martin Ålund är den som intresserar sig för projekteringen. Idéerna är många, allt ifrån en välgörenhetsafton med galamiddag till strikt vetenskapliga föreläsningar och konserter. Arrangemanget kräver en egen finansiering som inte finns, för tillfället.

I höstas bjöd Stiftelsen San Michele in Thomas Sundberg att hålla ett endagsseminarium kring Grafikens Hus uppkomst och drift. Deras mycket intressanta erfarenhet resulterade i en lyckad kombination och interaktion av kultur och marknad. De skapade fonder, speciella K-aktier (konstnärsaktier) och samarbetade med näringslivet, med helt nya grepp. Den modellen bör noggrant analyseras. Kan den även fungera för Villa San Michele? Vem skulle inte vara intresserad av att investera i denna magnifika plats?

Ja med tack till alla jag inte nämnt, med dessa och många andra funderingar som denna gång inte får plats avslutar jag detta mitt bidrag som jag hoppas varit till er belåtenhet.

Villa San Michele, 15 december 2004
Vänligen
Peter Cottino
Intendent
vcKonsul

I september förra året hade vår medlem Annabella Preisler Carlander en bejublad utställning på Galleri Eklund-Wallmark i Stockholm. Temat var "TIME OUT".

Hennes målningar hade en stark anknytning till Capri och Neapel. Hon har tidigare utställt under temat "Hav och horisonter på Capri 2001-2002". Det är synd att vi inte kan återge hennes färgstarka målningar i orange, blått och rött.

CAPRIRESA

Flyg tor, 3*** hotell med frukost

Villa San Michele, Pompeji, Sorrento, Giardini di Ceasar Augustus, Villa Jovis, Blå Grottan, Monte Solaro, Neapel.
1 pizzamiddag, 1 lunch, 2 lätta luncher (drycker, inträden samt alla resor såsom flygbåt, roddbåt, buss, tåg, linbana, funicolare, taxi inkl.)

Guidning av arkeolog Yvonne Frykberg
9.400 kronor

Intresseanmälan 08-660 22 93

TIPS

Kommer ni för sent till Napoli på kvällen och inte hinner med båten över till Capri. Då kan ni få Bed & Breakfast, 5 minuter från Museo Nazionale. 35 Euro per person i dubbelrum med TV (endast för 2 personer).
Förmedlas per telefon 070-3266604. (Förmedlingsavgift 50:-)

Välkommen till vännernas sammankomst våren 2005

MÅNDAGEN DEN 28 FEBRUARI KLOCKAN 18.00

Primusvägen 18, Lilla Essingen (Buss nr 1 stannar helt nära)
Visning av bronsskulpturer och silversmide av paret Ekberg

Vi får tillfälle att bekanta oss med Kerstin Ekbergs silversmide och Carl-Gustaf Ekbergs bronsskulpturer. Kerstins mjuka formspråk går igen i hennes omtyckta smycken och corpus-arbeten och Carl-Gustafs nonfigurativa skulpturer kontrasterar mot hans huvud av Axel Munthe, som ju finns i brons på Capri sedan 1999.

Efter visningen serveras en enkel buffé. Kostnad 150 kronor.
Medtag dryck som vanligt.

TISDAGEN DEN 19 APRIL KLOCKAN 18.00

Italienska Kulturinstitutet, Gärdesgatan 14

Årsmöte. Efter sedvanliga årsmötesförhandlingar kommer vår egen stipendiat Sara Jangfeldt att underhålla oss.

Som vanligt serveras en enkel buffé. Kostnad 150 kronor.
Medtag dryck som vanligt.

Bindande anmälan senast en vecka i förväg till Gudrun Dahlberg telefon 650 41 51. Detta gäller bägge sammankomsterna.

B Föreningspost

SÄLLSKAPETS STYRELSE FRAM TILL ÅRSMÖTET 2005

Barbro Löfgren	ordförande	08 - 661 45 82
Gideon Gerhardsson	vice ordförande	08 - 84 18 85 (även fax)
Gun Andréasson	skattmästare	08 - 779 32 90
Gudrun Dahlberg	sekreterare	08 - 650 41 51
Ingvar Holm		0414 - 240 00
Per Thunarf		08 – 21 97 58
Göran Zackrison		08 – 30 32 12
Wivi-Anne Nilsson	suppleant	08 - 662 31 33
Vakant		

Sällskapets address: c/o Gudrun Dahlberg
Västmannagatan 103 A, 2 tr
113 43 Stockholm
08 - 650 41 51
postgiro: 25 96 90 – 6

Har du själv något trevligt minne från San Michele eller något annat att berätta som kan intressera våra medlemmar – hör av dig.

Ansvarig utgivare: Barbro Löfgren
Redaktör: Gideon Gerhardsson